

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ОТЕЦ ПАИСИЙ"
СЕЛО ОГНЯНОВО, ОБЩИНА ПАЗАРДЖИК

с. Огняново, ул. "Васил Левски" № 69, тел.: 0350 / 89 820, GSM 0885 772 172

Email: ou_s.ognianovo@abv.bg

ЗАПОВЕД № .....⁴⁶..... /16.09.2024 г.

На основание чл. 259, ал.1 и чл.263, ал.1, т.7 от Закона за предучилищното и училищното образование, във връзка с чл. 31 от Наредба № 15/22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти

УТВЪРЖДАВАМ:

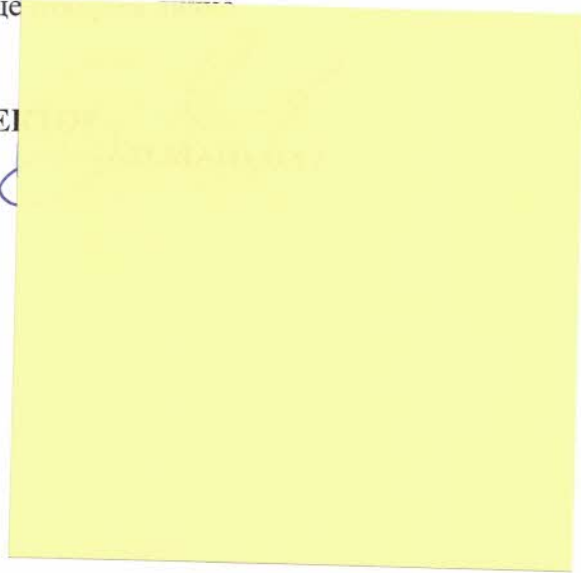
1.Програма на ОУ „Отец Паисий“ с. Огняново, общ. Пазарджик за превенция на риска от ранно отпадане на учениците от училище с приложения към нея:

1.1. Мерки за предотвратяване на отпадането на учениците от училище за учебната 2024/2025 г.

Настоящата заповед да се доведе до знанието на педагогическите специалисти в училището срещу подпис за сведение и изпълнение.

Контрол по изпълнение на заповедта ще

ДИРЕКТОР

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ ” ОТЕЦ ПАИСИЙ ”
СЕЛО ОГНЯНОВО, ОБЩИНА ПАЗАРДЖИК

с. Огняново, ул. Васил Левски” № 69, тел. 0888 608 648, 0885 772 172

Email: 1302185@edu.mon.bg

Утвърдил:.....

Директор /М.Манева

ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РИСКА
ОТ РАННОТО ОТПАДАНЕ
ОТ УЧИЛИЩЕ

2024-2025 г.

Програмата е част от Стратегията за развитие на училището за периода от 2023 г. до 2028 г.

Въведение:

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално — икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма:

- ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ
- НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ
- ЗАКОН ЗА МЛАДЕЖТА
- СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВЯНЕ ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА [2022 - 2027 г]
- НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА [2022 - 2027г./
- КОНВЕНЦИЯ ЗА БОРБА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Програмата акцентира върху:

1. Мерки свързани с превенцията на риска от отпадане от училище.
2. Обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни в едно със засилена информационна дейност за популяризиране ползите от образование.

ПРИНЦИПИ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО НА УЧЕНИЦИ

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици се базира на основни принципи на включващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;

- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- Учениците трябва да бъдат стимулирани да участват активно в образователния процес;

В стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2022-2027 г./, преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможното развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план.

Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионално развитие на децата и младите хора в България.

Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилията им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване качеството на живот на сегашното и следващите поколения. Здравният статус и достъпът до услуги и ресурси, които могат да осигурят по—добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние са в пряка зависимост от получената по—висока степен на образование.

Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напусналите училище и техните семейства и върху цялостното социално — икономическо развитие на страната.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

Причините за отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане или вече отпаднало от училище.

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са различни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга и в педагогическата колегия.

Анализирайки проблема констатирахме, че учениците са в училище, но поради липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия, допускат не извинени отсъствия. Имат лоши прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, както и голям брой слаби оценки, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от отпадане.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини.
  2. Социални причини.
  3. Етнокултурни причини.
  4. Образователни причини.
  5. Институционални причини.
  6. Причини свързани със здравния статус.
  7. Психологически причини.
- Социално—икономически причини: ниски доходи, лошото качество на живот на определени социални слоеве, поради задължение да гледа по — малкия си брат/сестра, използване на детето като трудов ресурс;
  - Образователни причини: слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;
  - Етнокултурни причини: по—ниска ценност на образованието, по-ранното встъпване в брак и др.;

- Психологически причини: неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит и др.
- Институционални причини: като такива могат да квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и др.;
- Причини свързани със здравния статус: в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна диагностика и подготовка на детските градини и училищата за приобщаването на тези деца. Тук се включват и всички фактори на образователната среда, материалната база, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на приобщаващото образование;

В ОУ "Отец Паисий" с. Огняново деца застрашени от отпадане са основно тези които имат не извинени отсъствия или имат повтарящи се прояви на насилие и агресия към съучениците си, но въпреки това е едно от училищата в България, в които няма отпаднали ученици. Това се дължи на последователната политика на образователната институция подчинена на принципите за:

- всеобхватност на дейностите — осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;
- публичност и прозрачност на цялостната политика — чрез интернет страницата на училището, добрите практики и документиране на проблемните и рискови ситуации;
- обратна връзка с институции, родители, педагогически съветник, психолози, класни ръководители, учители и ученици;
- идентифициране на рисковите фактори — доклади и анализи на училищния психолог и класните ръководители.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно отпадане на ученици от идентифицираните рискови групи в училище.
2. Подобрени резултати от НВО, олимпиади и осигурена образователна и личностна подкрепа на всеки ученик.

Политиките и мерките, които училището предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете. В училището се акцентира върху силните страни на всеки ученик, което подпомага личностното му развитие.

Политики и мерки произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на училище, поради страх от социална изолация, по—ниска самооценка, невъзможност за адаптиране към учебния процес и останалите ученици.

Мерки: Мотивиране, консултиране и подпомагане чрез редица дейности за приобщаване на децата със специални образователни потребности, децата от ромски произход, както и изоставени от семейства, заминали за чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставане на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с новите модели на поведение на децата и трудовата социална обстановка.

Мерки: Ежеседмични контакти от класните ръководители с родителите/настояниците на учениците, консултации с училищния психолог, сътрудничество с Отделите за закрила на детето и други институции, а при необходимост при прояви на тези деца — Детска педагогическа стая.

3. Недостатъчна образованост на родителите и липса на занижен контрол върху цялостното развитие на ученика. Изразява се в не контролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, не проверяване на

изученото през деня и подготовката на ученика за следващия ден — домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи.

Мерки: Провеждане на срещи на тези родители с ръководство, класни ръководители, училищния психолог, мотивиране, консултиране и приобщаване към училищната общност.

4. Чести конфликти между агресивни родители, negliжиране и насилие над детето — побой, домашно насилие, развод и др.

Мерки: Сътрудничество с „Отдела за закрила на детето” и други институции.

5. Социално слаби семейства.

Мерки: Оказване на социална помощ чрез получаване на социални стипендии.

Отпускане на еднократни помощи за закупуване на учебници и карти за пътуване.

6. Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, провеждане на обучение от Център по семейно планиране: Пубертет, юношество и съзряване, осигуряване на възможност за продължаването на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

**Други по—важни мерки и дейности, залегнали в програмата на ОУ "Отец Паисий"
с.Огняново за превенция на ранното напускане на училище са:**

1. Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците:
  - Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи.
  - Обобщаване всяка седмица на информацията за отсъствията на учениците от класните ръководители. При натрупване на не извинени отсъствия на ученик информиране на родителите от класния ръководител за изясняване причините за отсъствията.
2. Координиране на действията на класните ръководители с тези на училищния психолог и училищното ръководство.

3. Запознаване на учениците с правилника на училището от класните ръководители още в първия учебен час.
4. Разглеждане в ЧК на теми свързани:
  - с превенция на насилието;
  - с неправомерните действия, характерни за малолетните и непълнолетните ученици,
  - опасностите от сърфиране в интернет както и други рискови прояви, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище;
  - теми свързани с гражданското образование /здравно образование и възпитание/.
5. Системно подпомагане на ученическия колектив за създаване на екипност провеждане на тренинги за създаване на екипност, доверие, подобряване на модела на общуване и изграждане на толеранс. От училищният психолог и външни специалисти.
6. Подпомагане адаптирането на учениците чрез провеждане на тренинги — за адаптация и екипност. От училищният психолог и екипа за подкрепа за личностно развитие на ученика.
7. Утвърждаване на позитивна дисциплина използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.
8. Развитие на училищната общност — превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях.
9. Провеждане на изнесено обучение по социални умения и работа в екип с учениците от новосформираните класове, с цел по бързото и по лесното им адаптиране в новата среда на училището.
10. Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище.
11. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти — обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи ученици с цел повишаване на ефективността на педагогическите подходи.
12. По—голяма атрактивност на преподавания материал чрез интерактивни методи, електронни уроци, онагледяване, практическа насоченост.
13. Осигуряване на всеки застрашен от отпадане ученик поради слаби оценки и невъзможност да покрие държавните образователни стандарти на консултации по

- съответните предмети по утвърден график, както и допълнителна работа с тези ученици през ваканциите.
14. Занимания по интереси — за развитие на способностите и на компетентностите на учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравно образование, както и придобиване на умения за лидерство.
  15. Включване на застрашените от отпадане ученици в извънкласни и извънучебни дейности: училищни турнири, спортни състезания, еднодневни екскурзии, посещение на изложби и концерти и др.
  16. Поощряване с морални и материални награди.
  17. Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава [наставничество /
  18. Консултиране на застрашените от отпадане ученици с училищния психолог.
  19. Кариерно развитие: Много важни са дейностите свързани с професионалното ориентиране и кариерното развитие на учениците. Това ще ги мотивира за по-добри учебни постижения и за оставане в училище.
  20. Библиотечно информационно обслужване — в училището е изградена Wi-Fi мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.
  21. Подобряване възможностите на обучение на деца със СОП. Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие. В зависимост от оценката на индивидуалните потребности на ученика от екипа за подкрепа за личностно развитие. Екипът включва — училищният психолог, учителите по съответните предмети капо и класните ръководители. Координатор е заместник—директорът.
  22. Включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничеството с училищното ръководство.
  23. Сътрудничество с различни организации — Дирекция „Социално подпомагане”, Отдел за закрила на детето.
  24. Регулярен отчет на дейностите и мерките по програмата.

ПРИЛОЖЕНИЕ КАТО НЕРАЗДЕЛНА ЧАСТ ОТ ПРОГРАМАТА:

**МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ И НАМАЛЯВАНЕ БРОЯ
НА ОТСЪСТВИЯТА ПО НЕУВАЖИТЕЛНИ ПРИЧИНИ**

ЗАПОЗНАТИ:

Марияна Манева .....
Стоилка Маркова .....
Василка Йорданова .....
Деница Игнатова .....
Лина Георгиева .....

Мерки за реализиране на политиките	Отговорник	Срок на изпълнение	Индикатори
МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ И НАМАЛЯВАНЕ БРОЯ НА ОТСЪСТВИЯТА ПО НЕУВАЖИТЕЛНИ ПРИЧИНИ			
Инициране на информационни кампании за намаляване на риска от преждевременно напускане на училище чрез изработване на табла и брошури. Повишаване интереса на учениците към работата в екип чрез участие в училищни и извънучилищни дейности.	Класни ръководители	Учебна 2024/2025 година	Брой табла; Брой брошури
Дейности на класния ръководител и учителите: 1. Ежедневен контрол от страна на учителите и класните ръководители на посещаемостта на учениците на учебни занятия чрез: - редовно отразяване на отсъствията на учениците в дневниците на класовете; - своевременно изясняване на причините за отсъствията на учениците; - уведомяване на родителите по телефона за отсъствията на учениците и получаване на обратна информация. 2. Разработват при необходимост план за подкрепа за ученик, допуснал голям брой отсъствия по неуважителни причини, застрашен от отпадане или второгодник. 3. При получена информация, че ученик е заминал в чужбина със семейството си: - класният ръководител лично посещава ученика по постоянен адрес, като се осведомява за обстоятелствата; - информира своевременно с доклад ръководството на училището; - директорът уведомява Дирекция „Социално подпомагане“, община Пазарджик и РУО за ученици подлежащи на задължително обучение.	Учителите; ЗДУД Класни ръководители, учители	Учебна 2024/2025 година	Брой ученици, участвали в кампания Брой разработени планове; Брой доклади от класния ръководител; Брой удостоверения за преместване; Брой уведомления; Брой проведени родителски срещи и индивидуални консултации; Брой изнесени беседи.

4. При пътуване в чужбина, ако родителят е уведомил предварително класния ръководител относно обстоятелствата за пътуването и времетраенето му, класният ръководител информира директора с доклад.

5. Директорът уведомява дирекция „Социално подпомагане“ за ученици, допуснали повече от 5 /пет/ неизвинени отсъствия в рамките на един месец.

6. Класният ръководител посещава на постоянния адрес ученик, отсъствал три и повече последователни учебни дни при невъзможност за свързване с родител / по телефона / , изготвя протокол за физическо посещение на адрес и го представя пред директора.

7. Информират периодично родителите за отсъствията и успеха на ученика и за спазване на училищния правилник.

8. Мотивират учениците за посещаване на консултациите по учебни предмети.

9. Провеждат индивидуални консултации с ученици и техните родители.

10. Предлагат за награда ученик без отсъствия и клас с най-малък брой отсъствия.

11. Използват възможностите на ученическото самоуправление.

12. Класният ръководител ежесечно уведомява с писмен доклад ръководството на училището за отсъствията на учениците /по уважителни и неуважителни причини/ и предприети мерки от негова страна.

Дейности на ръководството

Планиране и осъществяване на контрол за редовно вписване на отсъствията на учениците в ЗУД – дневниците на паралелките.	Директор	Учебна 2024/2025 година	Брой извършени проверки
Планиране и осъществяване на контрол върху спазването на задълженията на класните ръководители.	Директор	Учебна 2024/2025 година	Брой извършени проверки
Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности.	Класни ръководители	Учебна 2024/2025 година	Брой обхванати ученици
Провеждане на анкети сред учениците за причините за допускане на отсъствия и даване на препоръки.	класни ръководители	Учебна 2024/2025 година	Брой проведени анкети
Предоставяне на свободен достъп за използване на компютърните кабинети, училищната спортна база извън учебните часове по време на учебната година.	Директор	Учебна 2024/2025 година	Брой ученици
Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на учениците, според идентифицираните нужди.	Директор, координатор, учители	Учебна 2024/2025 година	Брой ученици
Създаване на мобилни групи за домашни посещения на системно отсъстващи ученици.	Директор	Учебна 2024/2025 година	Бой посещения
Осигуряване на целеви месечни стипендии за пътуване и заплащане на транспорт на пътуващи ученици от социално слаби семейства.	Директор, класни ръководители, комисия по стипендиите	Учебна 2024/2025 година	Брой ученици
Определяне на педагогически специалисти, които да бъдат включени в екипите за обхват и осигурява участието им в дейностите на екипите.	Директор	Учебна 2024/2025 година	Брой посещения
При установена нужда чрез ИСРМ се отправя писмено предложение до дирекция „Социално подпомагане“ за предоставяне на помощ в натура на ученици, като се предлага вида на помощта съобразно идентифицираните потребности на ученика	Директор	Учебна 2024/2025 година	Брой предложения; Брой помощи в натура

Повишаване на качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всеки ученик и предотвратяване на преждевременното отпадане от училище			
Иновативност при преподаване на материала чрез електронни уроци, интерактивни методи, онагледяване, практическа насоченост;	Учителите	Учебна 2024/2025 година	Брой проведени открити уроци
Анализиране на: • резултатите от обучението по отделните учебни предмети спрямо очакваните резултати; • резултатите получени от оценяването на входните и изходните равнища, НВО, ДЗИ и ДИППК и набелязване на мерки за повишаване на успеваемостта.	Учителите	Учебна 2024/2025 година	Брой изготвени анализи
ПОЛИТИКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ			
Включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничество с училищното ръководство: • активно включване на родители в подготовката и провеждането на училищни мероприятия; • провеждане на ден на отворените врати	Директор, класни ръководители	Учебна 2024/2025 година	Брой инициативи; Брой включени родители
Сътрудничество с различни институции - МКБППМН, ДПС, Дирекция „Социално подпомагане“, отдел „Закрила на детето“ и др.	Класни ръководители, директор	Учебна 2024/2025 година	Брой срещи; Брой дейности
Утвърждаване на индивидуално и групово наставничество			
Планиране на дейности в плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск и индивидуалното им консултиране.	Класни ръководители	Учебна 2024/2025 година	Брой дейности
Инициативи за подпомагане на ученици в риск от техни съученици.	Класни ръководители	Учебна 2024/2025 година	Брой инициативи

Участие и ангажираност на учениците в живота на класа и училището.	Класни ръководители	Учебна 2024/2025 година	Брой ученици
Активно съдействие от страна на ученическите съвети за работа с ученици с прояви на агресия, с отсъствия и с наложени наказания.	Класни ръководители	Учебна 2024/2025 година	Брой дейности от страна на УС
Включване на ученици с прояви на агресия, с отсъствия и наложени наказания в провеждането на извънкласни и извънучилищни дейности.	Класни ръководители, учители	Учебна 2024/2025 година	Брой ученици

Марияна Манева.....
 Директор на ОУ „Отец Паисий“ с. Огняново

